

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваког претог сваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Добро и зло у Србији.

Вође „завереника“ у Србији дали су оставке и отишли у мир. Свише страна се хори: Хвала им!

Кад дође хора, могу они још послужити својој отаџбини. За сад је било потребно да се уклоне са својих места. Престаће некоје неводе и све могуће подвале и сумњичења.

Тиме дабогме није решено све. Сад је тек створена основа да се пође даље. Сад ће се видети: коме је стало било до „добрих одношаја с Енглеском“, коме да не буде „ни трага преторијанству“, а ко има десетих намера, па му је добро дошло завереничко питање, да се иза њега заклања.

Србија је била дужна да реши то питање себе ради, свога мира ради. Но тиме је уједно задовољена и Енглеска. У Енглеској се радују, што је то питање тако решено, јер ће моћи да обнове дипломатске одношаје са Србијом. Енглески „Тајмс“ већ пише у том правцу. Али и Србија има повода да тражи добре одношаје с Енглеском.

Прошла влада је тобож пала на завереничком питању. Сад се најбоље види да није тако. Она је заплела питање зајма, топова и питање трговачког уговора са Аустро-Угарском И кад ту није могла даље, прогласила је, да пред свим тим иде завереничко питање. Али она завереничко питање није решила, није га обилно ни решавала и — дала је оставку.

Сад је завереничко питање решено. Али су остале све друге тешкоће. Да је време експериментима, требало би понудити старој влади да дође опет на владу, кад је све оно друго лако.

Без зајма, без железница, без свега, није лако склопити трговачки уговор с Аустро-Угарском. Бечка дипломатија не тражи пријатеље, него цеди туђу невољу. Иште оно на што права нема и што Србија не може.

Где је то било, да заступници једне државе кажу заступницима друге државе: „Морате поручити код нас топове, иначе нема уговора“. Да је Србија у другим приликама, они то не би. Али овако не мисле на будућност, већ чине да нас на Балкану све јач мразе.

Министар-председник Папић поввао је у министарство све заступнике београдских новина и изјавио им ово: Влада има извештај топовске комисије. По том извештају она може да узме топове само из Немачке и Француске (Крупове и Шнајдерове) као најбоље, аустријске никако. Ова влада, није у стању да задовољи захтевима Аустро-Угарске, те ће пре ући у ђумручки рат, но што ће попустити.

Онога дана, кад је решено завереничко питање, дошло је на ред питање ђумручког рата с Аустро-Угарском.

Ми искрено жалимо, што наша дипломатија силом изазива заплете са суседном Србијом, с којом бисмо ми и могли и требали поред добре политике, да живимо у најбољем пријатељству.

Хрватска и Славонија.

Чавракова оставка.

Једна будимпештанска вијест гласи, да је јуче (у сриједу) Чавраг предао своју оставку и одмах је напустио одсуство до ријешења оставке.

Ко ће га замијенити као и ко ће бити предложен на које мјесто одјелног предстојника — разво се комбинира. Ту има главну ријеч српско-хрватска коалиција. Спомињу се Влатко Мажуранић, др. Фран Врбанић, др. Иван Бањачић, савјетник Јашић и др. Владимир Николић.

Хрватско-славонски делегати код Апоњија.

У сриједу посетише хрватско-славонски делегати министра просвете грофа Апоњија. Поздравио га је предсједник др. Б. Медаквић, а Апоњи је у одговору рекао, да ће и одсад тежити за удруживањем и учвршћивањем братских веза између Угарске те Хрватске и Славоније. По том је влада Дрохобецки честитао у име делегата Апоњију његов 60 ти дан рођења, на што се је гроф Апоњи срдечно захвалио.

Марјановићева оставка.

Одјелни предстојник за право суђе Лука Марјановић повео се за Чавраком и предао своју оставку. Боље и милом него силом. Говори се, да ће Марјановић положити и посланички мандат. Он је биран у Новој Градишци.

Кандидати за владине столице.

У Загребу се проносе вијести, да је здружена опозиција понудила подбанску столицу дру Ф. Врбанићу, за правосуђе Влад. Мажуранићу, за наставу и богоштовје дру Н. Јакшићу.

Чланови бивше „народне“ странке.

Неки чланови те странке понудише се дру Влад. Николићу, да их прими у своју групу, али овај их је одбио, јер да он у своје друштво узме између њих само оне, које он хоће. Оставаше странку даље осим оних за које јависмо јуче и ови: др. Стрижић, др. Першић, Јован Секулић, др. Авакумовић и др. Шубат предлаго да се странка уздржи, да се не разрешава, али га не послушаше. Биће их, који ће положити и мандате. Него и изборници њихови, који сад имаду бар пуну слободу да се изразе, треба да их позову на полагање мандата!

Конгрес српских земљорадничких задруга у Осјеку.

Уторак, 29. маја 1906.

Конференција прије подне.

Као увијек, дошао је лијеп број учесника Срба са свију страна Српства на конгрес.

У уторак у 9 сати до подне одржана је конференција изасланика земљорадничких задруга. Конференција је сврха, да се на њој претресе сав материјал који долази пред главну скупштину, како би јој рад био складнији.

Конференцију је отворио почасни предсједник г. Владимир Матијевић. Уједно је представио госте: г. Милица Радовановића, свеучилишног професора бившег градошког физика, и г. Пају Арпинова, изасланика савеза српских земљорадничких задруга у Србији, и привредног одјелења београдске трговачке омладине; за тим: г. Световара Иланова, заступника мађарских привредних задруга, г. Шандора Поповића заступника славонског господарског друштва, и омладинце заступнике академског литерарног друштва „Његуш“ у Загребу. Осим ових дошли су тецајем конференције г. Никола Плавшић, тајник осјечке трговачко-обртне камаре и српска женска добротворна задруга осјечка и то корпоративно.

Кад је скупштина изабрала за скупштинеке скрутаторе г. г Илију Вујина и Стевана Мургачког, а за перовођу г. Пају Шагуљева прешло се на читање извештаја о раду задруга, савеза и централне касе у прошлој години.

Извештаје чита тајник савезни г. Аћим Германовић. Из извештаја о раду задруга види се трајан напредак.

На крају прошле године било је 235 задруга; нових задруга основано је прошле године 36, а отпало их је што искључењем што својевољним иступањем 7. Задругара је било више од седам хиљада, а од интелигенције највише учитеља.

Највише задруга има у Сријему. На сваку задругу долази просјечно 30 задругара. Имање задругарско доноси своту од 48 милиона К, а дугови 4 и по милиона К. Земљишни посјед задругарски износи 59 хиљада ланаца.

Промет новчани у прошлој години достигао је своту од 10 и по милиона К. улови 1,112.000 К, стална штедња 126.000 К, ситна штедња 21.000 К, а резервни фонд 54.000 К. Највећи резервни фонд има иришка задруга (6000 К), улога сентомашка прва задруга (107.000 К), а сталне штедње Лединци (5400 К). Већи део зајмова издан је у чисто производне сврхе, а највише за аренду земље (по милиона К); у земљи је арендирано 18.000 јутара. Врло је лијепа појава, да су задругари само половицу своте потребне за аренду позајмили, а половицу су дали из својих средстава. Уопће арендирање земље показује се врло успијешним. Земљу је арендирано 138 подзадруга, док је за остале равне послове постајало 83 подзадруга.

Може се узети, да смисао за задругарство све више хвата корјена у народу, јер од 235 задруга 200

су задовољили у том погледу, као и у пословарству, док их је било 35, које нису задовољиле својим дужностима.

Од нових великих послова најважнији је закуп земље манастира Бевдина.

На унапређењу и усавршавању обрађивања земље радило се особито тим, што се гледало да се у народ шире боље пољопривредне машине, сјеме, вјештачко ђубре. Добро сјеме проишва се на властитој угледној економији савезној на Сиригу

Кад је прочитан извештај, предложено је и примљено да се главној скупштини за попуњење мјеста оних чланова у управном и надзорном одбору савеза, који по правилима иступају, предложе исти чланови, а на мјесто г. Павловића Душана, ратар Арса Ђурић из Изабича.

Приликом претреса извештаја управног одбора дошло је до подуље расправа, коју је изазвао г. Арса Ђурић, предлажући да управни одбор посвети више пажње развиту сточарства, па макар задруге требало и пресирати.

У дебати су учествовали г. г.: Ђурић, Матијевић, парох Михалчић, учитељ Сиротановић, трговац Пајо Поповић, парох Миле Соларић, парох Аранички. Пало је доста zgodних мисли, особито у говорима г. Михалчића, Поповића. Уопће сви су се скоро говорници слагали у великој мисли, која је темељ задругарства, да се процват сваке гране ратарске, па и ове, има очекивати од рада и настојања самих задруга и њихових чланова, као што је и узрок свима злима у нама самима. Никаква пресија неће довести до циља већ свијест о потреби некаква рада и тврда одлука, никла из те свијести, да се и ради.

На крају се споразумјели сви у том, да управни одбор проучи посредства, којима би се имали порадити на унапређењу ове привредне гране.

Г. Радослав Марковић, парох инђијеки, свраћа дебату на поље задругарства, јер се прешло на разговор о унапређивању појединих пољопривредних грана, о чем се треба у вече, на посебној конференцији, која је за то одређена, расправљати. Он говори о арендирању земље и заједничком обрађивању, па вели, како би се требао увести нови систем тога заједничког обрађивања, јер досадања, по ком су сви задругари у исти мах радили на пољу, није добар. По његову мишљењу најбоље је, да се сваком задругару одреди његов дио земље, па да га ради кад хоће и како хоће. Али у јесен управни одбор има да установи просјечни приход земљишта дотичног краја, па то мора сваки задругар дати у заједницу; што преостане више, задржи себи, а ако је радио рђаво, мора мањак накнадити из свог приватног. Тако се сваки подстиче, да свој дио заједнички арендиране земље људски уради.

Иза претреса извештаја управног одбора, прочитан је извештај Централне Касе и одобрен и примљена измјена правила Савеза и Централне Касе, дакако коначно о том треба да одлучи тек сутрашња главна скупштина.

Чланови управног и надзорног

одбора и Централне Касе, који по правилима ове године иступају, предложени су сутрашњој главној скупштини на понован избор.

Најзад је одобрено, да се Централна Каса може задужити за 1 500 000 К.

С овим је рад конференције завршен.

Уторак. 29. маја 1906.

Пожаљане изложбе пољопривредних справа и излет.

У 3 сата послје подне походили су учесници конгреса сталну изложбу пољопривредних справа славонског господарског друштва. Може се мислити, с каквим су интересом ратари посматрали масу најразноврснијих справа Али с особитом пажњом посматрали справе Срби ратари из оних крајева, гдје су пољопривредне справе слабо раширене, а то су Бановци, Славонци, Личани. Штета је само, што је вријеме кратко, па се детаље не могу справе размотрити. Али главно је, кад људи виде ону силну разноврсност у справама. Људи, који не вјерују кад им се о корисности справа говори, кад виде масу справа, морају помислити, да то јесте нешто и да се толики труд не улаже узалуд у њих. Зато је посјета изложбе, и ако је била кратка, корисна.

Кад су справе биле у главном прегледане, кренули су учесници конгреса на једно оближње добро, гдје су неким машинама радили. Тако су видјели у пракси рад косачице, жетелице, парне орачице, грабилце.

Што смо рекли за посјету изложбе, вриједи у још већој мјери и за ово проматрање примјене машине у пракси.

Пред вече вратили су се учесници излета задовољни у град.

Народна странка на угарском сабору

Читамо у „Пештанском Лојду“, да су посланици народних странака имали клубску седницу. Решили су, да чланови народносног клуба учествују што многобројније у расправи, кад почне питање о индентитету. Том приликом треба да изнесу жеље и захтеве, који се односе на управу, те да сабор и владе дознају, како је у народу. По чланови народносног клуба изјављују, да они не мисле на опструкцију и ако сабор жели, да пожури решење питања о индентитету, чланови народносног клуба немају ништа против тога, да се држе паралелне или ноћне седнице.

Оставка краљева.

Аустријски листови пуни су вести о оставци краљевој. „Дажес Фолксблат“ пише, да се ставче може поправити само онда када буде промене на највишем месту. Донекле повива краља на оставку. Званични кругови побијају вест, да краљ хоће да се сиђе с престола и уступи га престолонаследнику. У Аустрији је тешкоћа у томе, што до сада још нико неће да се прими да састави владу. Сада говоре, да ће се примити владе др. Владимир Бек први одељни предстојник у министарству пољопривреде. Он је повнат као навадњак и држе, да ће он учинити што-шта и без сабора.

Бурна седница аустријског сабора

У најновијој седници аустријског сабора пало је врло

крупних речи против Угарске и против краља. Посланик Клофач и други добили су од председника укор, што увлаче краља у расправу. Чак је и Луегер казао: „Опаметили смо се и треба једаред друкчије почети“. И рече: „Мађари не дирају краља угарског, они нападају аустријског цара, а ми у Аустрији можемо о краљу угарском савим слободно говорити“. Гроф Штернберг је рекао: Нисам поднео предлог, јер нисам смео поднети онакав, какав би хтео. А хтео је, вели, да поднесе овај предлог: Нека сабор умоли краља најпокорније, да уступи (наследнику престола). Усвојен је предлог, што га је поднео Катрајн, да се аустријски сабор ограђује најодлучније, што је краљ допустио, да Угарска поднесе засебну ђумручку тарифу. Посланик Катрајн говорио је, како Угарска хоће да живи од аустријског сала. Чешки посланик Клофач јервио је Немце, што нема парламентарности у Аустрији, а Пољаци нису били ни тамо, ни овамо.

Славна смрт.

О појединостама јуначке погибије српске чете у Берову доноси „Политика“ ово:

Берово, 6. маја.

„Пре седам дана, 29. априла, дошла је у околину нашег села једна српска четица, коју су водили Глигорије Ђорђевић учи тељ и Иванишевић Црногорац. Ове је Србе дочекао наш месни војвода чича Петко и одвео их је у једну кућу на крају Берово, која је била спремна за одмор. Чета је имала на дванаест бораца, којима се је ставио на чело чича Петко.

Долазак ових људи није остао за свакога тајна. Довнали су за њих наши непријатељи и одмах саопштили турској војсци. И када су се наши четници најмање надали, турски војска је са свију страна нагрнула, опколила кућу и наперивши пушке, довикнувши четницима да иваћу и да се предаду. Четници су одговорили плотуном, то исто учинили и Турци.

Вој се одмах поче са највећом жестином. Четници су се борили лавовски; турски су војници насртали да запале кућу али су се као снопови протрели пред кином од куршума. Вој је трајао осам сати. Око половине борбе, један део четника, пет на броју, напустио је кућу и пробио се кроз турску војску па после заузео повициције у једној шуми. Војници су сада и ове опколили.

И једно и друго одељење чете показало је ненадмашну одлучност, храброст и пожртвовање. Али најпосле и томе краја! Код четника је нестало муниције. Четничке пушке у кући умукле. Турци ућше али не нађоше ни једне здраве пушке, нити живог четника. Сви су лежали један поред другог. А када су остали нагрнули на оно друго одељење четника, који су се из шуме борили, Глигорије Ђорђевић, учитељ, добаца једну бомбу у сред турских аскера, која својом експлозијом начини велику вабуну, и користећи се тиме, спасе се бегством.

После осмочасовне кржаве, јуначке и давојске борбе, пушке престаче доше пуцати. На бојишту су лежали многи лешеве. У кући је нађено чича Петково тело, и око њега пет мртвих бораца, а толико исто и у шумарку, изузев Глигорија, који се спасао. Четници су изгинули и осветили своје главе, оставише на бојишту најмање осамдесет турских лешева. О њиховом се пожртвовању и јуначкој смрти свуда говори са дивљењем, само се лаковерни агенти бугарске државе церају у усхићењу при помисли, да је погибијом ове чете, погинуло и Српство и то за навек погинуло у овим крајевима. Ако се што пре не помогне — оставаће се слутња наших злотвора, зато треба да ви тамо обилно помишљате шта ћете с нама овде! Пропустите ли овај тренутак, ви ћете учинити да се у истини за навек убрише српско име у овим пределима, а допустите ли то, тиме ће те доказати да сте и сувише далеко од тога да водите националну политику. Немојте допустити да вас и Грци претекну“.

Конгрес трговачке омладине.

Од једног пријатеља трговачке омладине добијамо ове редове: Читао сам у овдашњим листовима позив новосадске трговачке омладине на конгрес, као и програм истог. Видим, да ће на том конгресу говорити четири говорника о сврси истог конгреса — даље да ће бити банкет, излет и испраћај. Али најглавније је: да на том првом конгресу неће имати права нико више да говори осим споменута четири говорника, да неће нико имати права ни да ишта предложи. Свакако ово није смело да изостане, када и онако пре тога није било у јавности о том конгресу ни јавног разговора, ни ближег обавештаја. Па шта ће му оно: Избор 3 потпредседника, 3 перовође? Конгрес је конгрес, он треба да се конституише; он треба да се између себе да бира себи председника, потпредседника, перовођу и одбор. А како ово онда да се схвати и од куд да се овако поступа? Лепа је замисао, да се овакав конгрес сазове, али бисмо било још лепше и корисније по општу ствар, да су се ове намере пре дужег времена извеле на јавност и да су подвргнуте јавној дискусији, отуда би имали то, да се изнесу разни предлози и покупе и среде добре и здраве мисли, а то би била здрава основа, на којој би се могло успешно отпочети рад на стварној организацији трговачке омладине. — Овако ће бити „парада“, тапшање говорницима, наздрављања и многоја љета — а после тога: одмарање на лаворикама приређивача и покретача ове замисли. Ја бих рекао, да је сувише пренаглањено било ово сазивање — јер преко колена не да се све прекрхати а још мање створити преко ноћ савез свију удружења трговачке омладине, која још и није свуда организована. А.

Жив је и здрав човек.

„Српска Стража“ лист, који излази у Америци у Њујорку, пише: — „Пронео се глас преко европских новина, да је Филип Келер за неко гнусно недељу осуђен на смрт електриком ту у Америци, а у томе свему ни трупка истине не беше. Филип Келер, који је родом из Червенке (Бачке) и живио више година у Новом Саду као столар, посетио је данас наше уредништво и замолио нас је да оповргнемо ту вест о њему, да је мртав, молећи све европске листове, који о њему писаху, да такође исправе.“ Оно је много да баш сви европски листови о „господину Филипу“ пишу, али баш кад је Новосађанин и човека ни крива ни дужна убили електрицитетом у новинама — а он жив и здрав па и није право да човек буде жив сарањен. — Ми га као бившег Новосађанина драге воље бришемо из читуље мртвих — и ако ми његову страшну смрт нисмо ни донели.

Брзојави „Застави“.

Стигли 18. маја.

Крива у Аустрији.

Беч. Краљ намерава позвати све парламентарне вође свију странака. Изгледи су се поправили за Беков кабинет. Бек је изјавио да ће кабинет моћи саставити парламентарно осим портфеља министра унутрашњих дела. Даље је изјавио да ће три портфеља уступити Немцима, и то Праде-ју Дершати и Мархету; Чесима и Пољацима уступиће по једно министарско место. Прва задаћа ће бити влади ревизија поравнања са Угарском на четавој линији. За тим изборна реформа. Ако Бек буде приморан да састави чиновнички кабинет, онда он неће хтети на основу § 14 да влада.

ТРАЖИМ

Компаниста

за солару и шпецерајску радњу за мању варош у Банату исти мора располагати са 2000—3000 круна готовине. Србин, који је намеран врхунац своје среће постићи, нех се упита одмах за адресу на администрацију овог листа, под шифром „срѣћа“.

643 1—2

ПРОДАЈЕ СЕ

из слободне руке ВЕТРЕЊАЧА и ДВЕ КУЋЕ покривене црепом све на једном плацу Обе куће дугачке су 8 хвати. Продаје се све по умереној цени. — Обратите се ваља на

Murinyi Istvan

Г. 642. 1—3

у Жабљу.

Цигљана и црепара.

Част ми је овим поштованој публици из Новог Сада и околине до повољног знања ставити, да сам

Хартушеву цигљану

прекупио и израђујем прве каквоће цигље (опеке) за зидање, за бунаре и за пфластерисање а такође и црепа по умереној цени. Има де увек на стоваришту а може се добити свака количину.

Имадем и непечених цигља (черпића) увек на стоваришту.

С поштовањем

601 2—3

ПЕТАР ВАК

фризер

где се и мустре од цигаља могу видети.